

РОЛЬ ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВПРОВАДЖЕННІ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ГАЛУЗІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Микола Росновський

*к. с/г н., доцент кафедри професійної освіти та технологій с/г виробництва, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка,
м. Глухів, Україна, Nicolairos52@gmail.com*

Євгеній Маринченко

*аспірант кафедри професійної освіти та технологій с/г виробництва
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка,
м. Глухів, Україна, marinchenko1993@ukr.net*

DOI:<https://doi.org/10.29038/2415-8143-2019-03-57-64>

Стаття присвячена дослідженню особливостей процесу впровадження інновацій у виробничу діяльність аграрних підприємств в сучасних умовах. **Метою статті** є вивчення ролі та завдань майбутніх педагогів професійного навчання у впровадженні інноваційних технологій в галузі сільськогосподарського виробництва. **Матеріали і методи дослідження:** теоретичні (аналіз педагогічної літератури та публікацій з питань сучасного стану розвитку галузі сільськогосподарського виробництва) з метою обґрунтування вихідних положень дослідження; інтерпретаторсько-аналітичний метод, в результаті якого здійснювалося вивчення вітчизняних і зарубіжних публікацій із застосуванням синтезу, аналізу, систематизації та узагальнення. **Результати дослідження:** доведена необхідність впровадження в освітній процес інноваційних технологій у галузі сільськогосподарського виробництва під час підготовки майбутнього педагога професійного навчання спеціалізації «015.18 Професійна освіта. Технологія виробництва і переробка продуктів сільського господарства». Зокрема, автори статті вважають, що при розробці загальних компетентностей майбутнього педагога професійного навчання потрібно особливо увагу приділити спеціальним компетентностям, які безпосередньо пов'язані з інноваціями в галузі сільськогосподарського виробництва.

Ключові слова: інноваційна діяльність, педагог професійного навчання, галузь сільськогосподарського виробництва.

Вступ. На сучасному етапі розвитку української держави виникає гостра потреба створення системи інноваційного розвитку аграрної галузі на основі єдності освіти, науки і виробництва. Неабияку роль у цьому контексті відіграють педагоги професійного навчання, які мають готувати фахівця, здатного розв'язувати пріоритетні завдання сільського господарства і агропромислової галузі, реалізовувати інноваційні проекти, спрямовані на підвищення ефективності та результативності наукового забезпечення розвитку виробництва, зберігання, переробку, реалізацію продукції сільського господарства на внутрішньому та зовнішньому ринку, розвиток соціальної інфраструктури в сільській місцевості, створення екологічно безпечних умов для життєдіяльності населення, збереження навколишнього природного середовища та раціональне використання природних ресурсів, особливо земель сільськогосподарського призначення. Інноваційний процес в сільськогосподарському виробництві — це постійний, непереривний процес перетворення окремих технічних, технологічних, агрохімічних, біологічних та економічних ідей та наукових варіантів вирішення окремих практичних завдань з метою переходу аграрних підприємств на якісно новий рівень виробничого процесу. У даний час значна частина вітчизняних агропідприємств, особливо малих, не в змозі виробляти високоякісну та конкурентоздатну продукцію. Це є наслідком таких негативних процесів, як застарілий машино-тракторний парк, диспаритет цін на продукцію промисловості та сільського господарства, постійний ріст цін на матеріали, недосконала кредитно-фінансова система і законодавча база, обмеженість інформаційних ресурсів, втрата висококваліфікованих працівників, відсутність необхідних інвестицій тощо.

На нашу думку, у руслі вищевказаного, в сучасних умовах також мають місце випадки недооцінки якості фахової підготовки майбутнього педагога професійного навчання, який є

центральною фігурою в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Завдяки його діяльності здійснюється освітній процес, який є основою всебічної фахової підготовки майбутніх молодих робітників для сільськогосподарських підприємств різних форм власності, а висока фахова компетентність педагога професійної освіти – одна з найбільш вагомих вимог до його інноваційної діяльності. Вважаємо, що сільське господарство – це саме та сфера, в якій можуть бути всесторонньо реалізовані інноваційні ідеї сьогоденних випускників спеціалізації «015.18 Професійна освіта. Технологія виробництва і переробка продуктів сільськогосподарства».

Аналіз наукових публікацій з проблеми дослідження. Дослідженням проблем інноваційної діяльності та впровадження інновацій в галузі сільськогосподарського виробництва досліджувались у працях науковців: В.Г. Андрійчука, В.І. Благодатного, В.О. Василенка, С.А. Володіна, О.І. Дація, О.В. Донця, В.О. Заготова, М.В. Зубця, С.М. Ілляшенка, М.І. Кісіля, М.Ф. Кропивка, М.І. Лобанова, П.М.Макаренка, М.Й. Маліка, Л.І. Михайлової, Ю.Н. Новікова, В.І. Осипова, І.А. Павленка, П.Т. Саблука та ін. Важливе значення для вивчення інноваційного процесу в галузі сільськогосподарського виробництва мають законодавчі та нормативно-правові документи України, що стосуються інноваційної діяльності [1, с. 14].

Як вказує Мазуренко О.В. [2, с. 181] інноваційні процеси в АПК мають свою специфіку, відрізняються різноманіттям регіональних, галузевих, функціональних, технологічних та організаційних особливостей. Одна з особливостей сільськогосподарства полягає в тому, що тут поряд з промисловими засобами виробництва беруть участь живі організми – тварини і рослини. Розвиток їх підпорядковується дії природних факторів як: клімат, погода, тепло, волога, світло, умови живлення тощо.

На думку Білінської В., проблема розвитку інноваційної складової аграрної сфери потребує детальних досліджень, і необхідно визначити та розкрити основні переваги використання інноваційних сучасних технологій та можливості їх адаптації, визначити їх вплив на підвищення загального рівня аграрного сектора економіки [3, с. 74]

Матеріал і методи дослідження. Готовність до інноваційної педагогічної діяльності – це особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії, а готовність до інноваційної діяльності є передумовою ефективною діяльності педагога, максимальної реалізації його можливостей, розкриття творчого потенціалу [4, с. 277].

Не зважаючи на значну кількість наукових публікацій вітчизняних і зарубіжних учених, впровадження інновацій в галузі сільськогосподарського виробництва відбувається досить повільно. Для більшості аграрних підприємств відсутність можливостей впровадження інновацій у виробничу діяльність пояснюється впливом низки негативних факторів, зокрема відсутністю фінансування, обмеженістю інформації щодо новітніх розробок і методик обґрунтування й оцінки доцільності їх уведення, недосконалістю організаційно-економічного механізму стимулювання введення інновацій, інноваційної інфраструктури аграрного сектору економіки, моделі активізації та підвищення ефективності впровадження інновацій аграрними підприємствами.

Беручи до уваги дослідження науковців щодо важливого значення інноваційних технологій в галузі сільськогосподарського виробництва, які характеризуються системним експериментуванням, апробацією та застосуванням інновацій під час навчання у закладах вищої освіти, можна стверджувати актуальність зазначеного й під час підготовки майбутніх педагогів професійного навчання.

Під час дослідження нами використані такі методи: теоретичні, аналітичний, аналізу, синтезу, систематизації, узагальнення.

Мета статті. Метою статті є в'яснення ролі та завдань майбутніх педагогів професійного навчання у впровадженні інноваційних технологій в галузі сільськогосподарського виробництва.

Виклад основного матеріалу. Проблеми розвитку сільського господарства України тісно пов'язані із загальними проблемами соціально-економічного розвитку країни. Серед найважливіших з них називають скорочення чисельності сільського населення, низька заробітна плата, відсталість матеріально-технічної бази аграрних підприємств та низька продуктивність праці, несприятливі умови праці, а в уяві молоді галузь сільськогосподарського виробництва не є перспективною. У цьому зв'язку ми вважаємо, що саме майбутні педагоги професійної освіти можуть бути активними впроваджені сучасних інноваційних технологій в галузі сільськогосподарського виробництва. Адже вони згодом працюватимуть в системі професійної освіти, де готуватимуть робітничі кадри для аграрної галузі [8, с. 54]..

Проаналізувавши спеціальну наукову літературу по темі дослідження, можна виділити три основних напрямки упровадження інноваційної діяльності в сільськогосподарському виробництві:

1) інновації у сфері людського фактора — підготовка спеціалістів, здатних експлуатувати нову техніку, устаткування і технології, підвищення їх кваліфікації, перепідготовка;

2) інновації у сфері біологічного фактора – розробка та освоєння нововведень, які забезпечать підвищення родючості ґрунтів сільськогосподарського призначення, ріст продуктивності тварин та урожайності сільськогосподарських культур;

3) інновації у сфері техногенного фактора — забезпечує удосконалення техніко-технологічного потенціалу сільськогосподарського підприємства.

Більш детально вищесказане можна відобразити наступним чином.

Класифікація інновацій в сільському господарстві

Ознака класифікації	Вид інновації
Біологічна	новий сорт або гібрид рослин, порода чи вид тварин і птиці, створення рослин і тварин, стійких до хвороб і шкідників, несприятливих факторів оточуючого середовища.
Технічна	використання нового виду техніки, технології чи устаткування.
Технологічна	нова технологія обробітку с/г культур, нові технології в тваринництві, науково обґрунтовані системи землеробства і тваринництва, нова ресурсозберігаюча технологія виробництва і зберігання, с/ г продукції.
Хімічна	новий вид добрив, нові засоби захисту рослин.
Економічна	нова форма організації, планування і управління, нова форма і механізми інноваційного розвитку підприємства.
Соціальна	забезпечення сприятливих умов життя та відпочинку.
Інновації в менеджменті	нова форма організації і мотивації праці, новий метод ефективного управління персоналом.
Маркетингова	новий вихід на сегмент ринку, удосконалення якості продукції і розширення асортименту, нові канали розповсюдження продукції.

У своїй статті зупинимося більш детально на інноваціях у сфері аграрного сектора економіки та на тих питаннях інноваційної підготовки майбутніх педагогів професійної освіти, які згодом працюватимуть у закладах професійної освіти та готуватимуть робітничі кадри для системи професійної (професійно-технічної) освіти сільськогосподарського профілю.

Аналіз останніх наукових публікацій щодо проблеми енерго- та ресурсозбереження як важливої складової інновацій в галузі АПК показує, що різні автори пропонують вирішувати цю проблему насамперед в техніко-економічній площині, але при цьому практично не береться до уваги педагогічний аспект цього важливого народногосподарського питання як важливої складової інноваційної системи навчання. У цьому зв'язку вважаємо привертання уваги усіх учасників освітнього процесу до проблеми енерго- та ресурсозбереження в нашій

країні та доведення в першу чергу до майбутніх педагогів професійного навчання необхідних знань про цю проблему з метою передачі цього матеріалу учням професійно-технічних закладів освіти, які згодом будуть працювати кваліфікованими працівниками на підприємствах агропромислового комплексу [3, с. 17].

Вважаємо, що успішному вирішенню вище поставленої проблеми буде також сприяти навчання громадян України основам енергозбереження – починаючи з дитячого садка і закінчуючи системою закладів вищої освіти. У результаті такого навчання кожний громадянин країни повинен усвідомити особисту причетність до вирішення важливих економічних і пов'язаних з ними екологічних проблем.

З метою визначення рівня обізнаності учнів професійно-технічних навчальних закладів механізаторського профілю з питань енергоефективності та сучасних енерго- та ресурсозберігаючих технологій в АПК в процесі вивчення ними дисциплін циклу фахової підготовки та подальшого формування і корегування цих знань у ДПТНЗ «Лебединське ВПУ лісового господарства» (магістрант Крикунов О.В.) був проведений педагогічний експеримент серед учнів, які навчаються за професією «тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва». Учасниками його стали 78 учнів, яким була запропонована анкета з 8 запитань, які стосувалися висвітлення у навчальному процесі питань енерго- та ресурсозберігаючих технологій в АПК.

Дослідження, яке було проведене серед учнів, майбутніх кваліфікованих робітників показало, що більшість з них (90% опитаних) знає про основні методи енергозбереження в побуті. Це, зокрема, використання економних електроламп замість ламп розжарювання, використання нетрадиційних джерел опалення замість газу, утеплення приміщень і т.п.

Наші дослідження показали що, згідно відповідей респондентів, починати енерго- та ресурсозбереження необхідно з підготовки нової генерації майбутніх педагогів професійного навчання (44%), створення нового покоління тракторів та сільськогосподарських машин (20%), якісної підготовки механізаторських кадрів для села (14%) опитаних. Це свідчить про те, що саме від підготовки висококваліфікованого педагога професійного навчання буде залежати рівень оволодіння знаннями та способами енерго- та ресурсозбереження в галузі АПК майбутніми кваліфікованими робітниками.

В результаті проведеного дослідження встановлено, що енергозбереження у даний час на державному рівні визнано одним із пріоритетів економічної політики держави. Тому в умовах значної залежності економіки України від імпорту паливно-енергетичних ресурсів і постійного зростання цін на енергоносії їх ефективне використання стало нагальною потребою.

Завдання інноваційного характеру, які стоять перед АПК, можуть бути реалізовані за кількома напрямками:

- впровадженням нових енергозберігаючих агротехнологій;
- розвитком нетрадиційної (відновлювальної) енергетики;
- створенням нових енергоекономних і високопродуктивних тракторів і сільськогосподарських машин, які відповідатимуть сучасному науково-технічному рівню розвитку людства.

Для розвитку сільського господарства та енергозабезпечення потрібна державна підтримка, особливо у процесі розробки та освоєнні енерго та ресурсозберігаючих технологій.

Гострою проблемою вітчизняного сільського господарства в плані інноваційної підготовки майбутніх педагогів професійної освіти є загальне та технологічне відставання, яке не можливо подолати без впровадження сучасних інформаційних технологій. Завдання ІТ (інформаційних технологій) – не стільки автоматизувати діяльність сільськогосподарського товаровиробника, скільки надати сучасному аграрію такі найновіші інструменти та технології, які дадуть можливість підняти організацію виробництва на якісно новий рівень.

У сучасних умовах оновлення та розвитку професійної освіти важливими складовими інноваційного підходу в процесі підготовки майбутніх педагогів професійної освіти є проведення комплексних навчальних екскурсій. Саме вони передбачають створення найбільш

оптимальних умов для наближення змісту окремих навчальних предметів до реального життя, спостереження та дослідження майбутніми педагогами професійного навчання різних виробничих процесів, розширення світогляду, формування у них необхідних компетентностей, посилення практичної та професійно-орієнтаційної спрямованості освітнього процесу.

На думку багатьох дослідників, основні завдання екскурсії полягають у збагаченні знань тих, що навчаються, встановлення зв'язків теорії з практикою, життям, вихованні шанобливого ставлення до праці, природи, розвиток творчих здібностей, спостережливості, пам'яті, мислення майбутніх педагогів професійного навчання, їх самостійності; формування естетичних почуттів, активізації пізнавальної і практичної діяльності тощо [11, с. 34]..

Наші спостереження показують, що в умовах сьогодення комплексні навчальні екскурсії набувають вагомого інноваційного значення, оскільки жодне майстерне слово чи найбільш точна наочність не замінять живого споглядання. Результати побаченого і отримані на екскурсіях відомості заповнюють можливі прогалини у знаннях студентів, пов'язані з вадами сприймання та уявлення; а враження, отримані під час екскурсій, стимулюють їх до засвоєння навчального матеріалу з професійно-орієнтованих дисциплін, пробуджують їхню допитливість та активність.

Враховуючи значну вартість різних сільськогосподарських машин та агрегатів, приладів та устаткування та їх часткову або ж повну відсутність в навчальних закладах освіти, проведення комплексних навчальних екскурсій у даний час при підготовці майбутніх педагогів професійного навчання є як ніколи актуальним заходом інноваційного спрямування.

В останні роки майбутні педагоги професійного навчання факультету технологічної та професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка спеціалізації «015.18 Професійна освіта. Технологія виробництва і переробка продукції сільського господарства» здійснили комплексні навчальні екскурсії до таких підприємств різної форми власності як:

- сільськогосподарське підприємство «ТОВ Велетень», молочно-товарна ферма по виробництву молока на промисловій основі;
- підприємство по переробці конопель «Лінен оф Десна»;
- Глухівський хлібозавод;
- Глухівська контрольно-насіницька лабораторія;
- натуралістичний відділ Глухівської станції юних техніків;
- агропромисловий холдинг «Росток-Холдинг»
- міжнародна сільськогосподарська виставка в м. Київ.

На прикладі екскурсії студентів на тваринницьку ферму покажемо роль цього заходу в процесі інноваційної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання, які вивчають навчальну дисципліну «Технологія виробництва і переробка продуктів тваринництва».

За своїм змістом цю екскурсію слід вважати інноваційною, оскільки ферма займається виробництвом молока на промисловій основі. За видом екскурсію є комплексною, тому що під час її проведення студенти отримують знання з декількох навчальних тем та предметів, зокрема, з навчальної дисципліни «Технологія виробництва і переробка продуктів тваринництва». Студенти на фермі можуть детально ознайомитися з сучасними технологіями утримання тварин, їх годівлею та напуванням, утилізацією гною, видами та способами підготовки кормів, доїнням корів та контролем якості молока, штучним осіменінням тварин, доглядом за новонародженими телятами, ветеринарно-профілактичними заходами по збереженню поголів'я і т.п.

При екскурсії на ферму майбутні педагоги професійного навчання отримали також певні знання з таких навчальних дисциплін, як «Машини та машиновикористання в тваринництві», «Охорона праці», «Основи стандартизації та управління якістю продукції сільського господарства», «Електропривод та автоматизація» та ін.

Обговорюючи в аудиторії після проведення екскурсії результати своїх спостережень, майбутні педагоги професійного навчання не тільки поглиблюють і збагачують свої знання з

певних навчальних дисциплін, але й вчать правильно коментувати побачене і почуте, розвивають уміння коректно відстоювати свої думки, розвивати комунікативну діяльність в цілому. Окрім цього, вдало проведена екскурсія збагачує майбутніх педагогів професійного навчання інтелектуально, виховує і розвиває їх. В ході проведення екскурсії майбутні педагоги професійного навчання знайомляться також з діяльністю людей різних професій на різних етапах виробництва в аграрній галузі, одержують уявлення про певну професію.

Отже, екскурсії це досить ефективний метод залучення майбутніх педагогів професійного навчання до сучасних інноваційних технологій у сільськогосподарському виробництві, до формування мотивації, навчальної та фахової діяльності майбутніх педагогів професійного навчання. Вони ефективні в першу чергу в тих випадках, коли в навчальному закладі недостатнє матеріально-технічне забезпечення навчального процесу.

Сучасний педагог професійного навчання повинен мати знання та активно пропанувати застосування інноваційних технологій у сільськогосподарському виробництві, оскільки на сьогоднішній день ці матеріали знаходять застосування у всіх видах сільськогосподарської діяльності – рослинництві, тваринництві, ветеринарії, переробній промисловості та виробництві техніки. Так, наприклад, при виробництві тракторів на основі наноматеріалів створена велика кількість речовин, які дають змогу зменшити тертя та зношування деталей, що продовжує термін служби сільськогосподарської техніки. Незамінну роль можуть відіграти наноматеріали при використанні їх в якості каталізаторів горіння для різних видів палива, в тому числі і біопалива або каталізаторів для гідратації рослинної олії в олійножировій промисловості.

Важливою складовою інноваційної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання є ознайомлення їх з принципово новими, екологічно чистими технологіями виробництва продуктів сільського господарства рослинного та тваринного походження. Це надзвичайно важливо для українських реалій, оскільки наша країна суттєво відстає від інших розвинених країн світу у виробництві та споживанні продуктів органічного землеробства. Так, наприклад, нещодавно опубліковані статистичні дані свідчать про те, що рівень споживання чистих харчів в Україні є мізерним, тоді як у Швейцарії яйця займають 24,3% органічного ринку, хліб -20%, овочі – 18,6%, фрукти – 11,2%, сири -6,2%, риба -5%, заморожена їжа – 4,1%, молочна продукція – 11%.

Площі сертифікованих за органічними стандартами земель сягнули у світі 51 млн. га, у країнах ЄС – 11 млн.га, а Україна зі своїми 410550 га займає останні рядки в органічному рейтингу [5, с. 81].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, сучасний стан розвитку системи професійної освіти, зокрема, спеціалізації «015.18 Професійна освіта. Технологія виробництва і переробка продукції сільського господарства» характеризується зростанням ролі педагога у впровадженні в освітній процес інноваційних технологій у галузі сільськогосподарського виробництва. У цьому зв'язку, визначення перспектив розвитку та впровадження у галузі сільського господарства нових інноваційних технологій потребує наукового обґрунтування та проведення наукових досліджень, результати яких можуть бути втілені в процесі підготовки майбутніх педагогів професійного навчання.

Вважаємо, що при розробці загальних компетентностей майбутнього педагога професійного навчання потрібно особливу увагу приділити спеціальним компетентностям, зокрема тими, які пов'язані з інноваціями в галузі сільськогосподарського виробництва.

Джерела та література

1. Закон України «Про інноваційну діяльність»: Верховна Рада України. Київ, 2002. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення: 19.12. 2018).
2. Мазуренко О.В. Специфіка, умови та фактори інноваційного розвитку агропромислового комплексу. Науковий вісник НЛТУ України, 2012. с. 181-284.
3. Білінська В. Сучасні інноваційні технології в сільському господарстві: основна характеристика та перспективи впровадження. Вісник Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка. Серія «Економіка». Київ, 2015. с. 74-80.
4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Київ, 2004. – 352 с.

5. Карпенко О. П. Органічне землеробство. Київ, 2017 с. 80-81.
6. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Козяр М. М. Інформаційні комунікаційні технології в професійній освіті майбутніх фахівців. Львів, 2012. – 380 с.
7. Бабарика О.В. Впровадження інновацій у сільському господарстві. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу, 2012– С. 26–30.
8. Гордійчук А.І. Ефективність галузей сільського господарства та їх інноваційний розвиток. Київ, 2008. URL: elibrary.nubip.edu.ua/7331/1/10gai.pdf (дата звернення: 15.01.2019)
9. Міжуй А.С. Інноваційна діяльність в сільському господарстві. Київ, 2011 URL: www.rusnauka.com/27_NNM
10. Новікова О.С. Механізм впровадження інновацій у сільському господарстві на засадах сталого розвитку. Національний лісотехнічний університет України: науковий вісник, 2005. –С. 458–462.
11. Янковська О.І. Особливості інновацій в сільському господарстві. Матеріали Всеукр. заочн. наук.-практ. конф. [«Економіка XXI століття: виклики та проблеми»], 2010. – С. 304–308.

References

1. The Law of Ukraine "On Innovation Activities": The Verkhovna Rada of Ukraine. Kyiv, 2002. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (accessed: December 19, 2018).
2. Mazurenko O (2012) *Specificity, conditions and factors of innovative development of agro-industrial complex*. Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine.
3. Bilinska V (2015) *Modern innovative technologies in agriculture: the main characteristics and prospects of implementation*. [Bulletin of the TG Kiev National University Shevchenko]/ Kyiv: (In Ukrainian).
4. Dichkivska I (2004) *Innovative pedagogical technologies*. Kyiv: (In Ukrainian).
5. Karpenko O (2017) *Organic farming*. Kyiv: (In Ukrainian).
6. Gurevich R, Kademiya M, Kozyar M, (2012) *Information Communication Technologies in the Professional Education of Future Specialists*. Lviv: (In Ukrainian).
7. Babarika O (2012) *Implementation of innovations in agriculture*. Bulletin of the Berdyansk University of Management and Business: (In Ukrainian).
8. Gordichuk A (2008) *Efficiency of agricultural sectors and their innovative development*. Kyiv: (In Ukrainian).
9. Mizhu A (2011) *Innovative activity in agriculture*. Kyiv: (In Ukrainian).
10. Novikova O (2005) *Mechanism of innovation implementation in agriculture based on sustainable development*. National Forestry University of Ukraine.
11. Yankovskaya O (2010) *Features of innovation in agriculture*. Materials All-Ukrainian. correspondence Research Practice Conf. [“The Economics of the 21st Century: Challenges and Problems”]: (In Ukrainian).

Mykola Rosnovsky, Yevgeniy Marynchenko. The role of the teacher of vocational training in the implementation of modern innovative technologies in the field of agricultural production. *The article is devoted to the study of the peculiarities of the process of introduction of innovations in the production activity of agricultural enterprises in modern conditions. The purpose of the article is to clarify the role and tasks of future vocational training teachers in the introduction of innovative technologies in the field of agricultural production. Materials and methods of research: theoretical (analysis of pedagogical literature and publications on the current state of development of the agricultural production industry) in order to justify the initial provisions of the study; interpreter-analytical method, which resulted in the study of domestic and foreign publications using synthesis, analysis, systematization and generalization. Results of the research: the necessity of introducing innovative technologies in the field of agricultural production into the educational process during the preparation of the future teacher of vocational training of specialization «015.18 Vocational education. Technology of production and processing of agricultural products». In particular, the authors of the article believe that in developing the general competences of the future vocational education teacher, special attention should be given to special competences that are directly related to innovations in the field of agricultural production*

Key words: innovative activities, teacher of professional training, branch of agricultural production.

Николай Росновский, Евгений Маринченко Роль педагога профессионального обучения в внедрению современных инновационных технологий в области сельскохозяйственного производства. *Статья посвящена исследованию особенностей процесса внедрения инноваций в производственную деятельность аграрных предприятий в современных условиях. Целью статьи является выяснение роли и задач будущих педагогов профессионального обучения во внедрении инновационных технологий в области сельскохозяйственного производства. Материалы и методы исследования: теоретические (анализ педагогической литературы и публикаций по вопросам современного состояния развития отрасли сельскохозяйственного производства) с целью обоснования исходных положений исследования; интерпретаторский-аналитический метод, в результате которого осуществлялось изучение отечественных и зарубежных публикаций с применением синтеза, анализа, систематизации и обобщения. Результаты исследования: доказана необходимость внедрения в образовательный процесс инновационных технологий в области сельскохозяйственного производства при подготовке будущего педагога профессионального обучения специализации «015.18 Профессиональное образование. Технология производства и переработки продуктов сельского хозяйства». В частности, авторы статьи считают, что при разработке общих компетенций*

будущего педагога профессионального обучения нужно особое внимание уделить специальным компетентностям, которые непосредственно связаны с инновациями в области сельскохозяйственного производства.

Ключевые слова: инновационная деятельность, педагог профессионального обучения, отрасль сельскохозяйственного производства.

Стаття надійшла до редколегії 05.09.2019 р.

УДК 378.018.8:376-056.264-051

ПРОЕКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Світлана Цимбал-Слатвінська

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної освіти,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, Україна
lanatsimbal@gmail.com
ORCID ID 0000-0002-2732-5716

DOI:<https://doi.org/10.29038/2415-8143-2019-03-64-72>

У статті розкрито основні принципи практичної побудови та організації інформаційно-освітнього середовища закладу вищої освіти, адже **актуальності** набуває при реформуванні сучасної системи освіти системна інтеграція інформаційних і комунікаційних технологій в освітній процес і в інформаційно-освітнє середовище. **Метою статті** визначено розкриття основних принципів та складових практичної побудови та організації інформаційно-освітнього середовища закладу вищої освіти, правил його проектування, основних етапів створення та інтеграції ресурсів інформаційно-освітнього середовища в традиційний педагогічний процес закладу вищої освіти. **Матеріали і методи дослідження:** загальнонаукові – аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, порівняння, узагальнення, систематизація, класифікація (для обґрунтування принципів та складових практичної побудови та організації інформаційно-освітнього середовища закладу вищої освіти); емпіричні – вивчення стратегій, національних доповідей та інших документів щодо проектування інформаційно-освітнього середовища (для відстеження об'єктивних і суб'єктивних думок фахівців стосовно проблем використання інформаційних і комунікаційних технологій в освітньому процесі, проектування інформаційно-освітнього середовища). **Результати дослідження.** Запропоновано трирівневу модель зі збереженням усіх провідних принципів для кожного рівня (перший, інваріантний рівень включає ресурси бібліотеки), другий (спеціалізоване інформаційно-освітнє середовище), третій (є сукупністю індивідуальних інформаційно-освітніх середовищ). Визначено правила проектування інформаційно-освітнього середовища закладу вищої освіти та виділено основні етапи створення та інтеграції ресурсів інформаційно-освітнього середовища в традиційний навчальний процес закладу вищої освіти. Визначено складові творення сучасного інформаційно-освітнього середовища закладу вищої освіти. Виокремлено види діяльності, що здійснюються студентом і викладачем в інформаційно-освітньому середовищі. Визначено методу формування основних груп потреб в інформаційних ресурсах. Розкрито шляхи ефективного застосування інформаційно-освітнього середовища. Розроблено систему специфікацій (вимог) для уніфікації інформаційних ресурсів, які повинні бути враховані у розробці практично всіх інформаційних ресурсів, призначених для об'єднання в інформаційно-освітнє середовище.

Ключові слова: проектування, правила, вимоги, принципи, рівні, інформаційно-освітнє середовище.

Вступ. Глобалізація суспільних процесів, стрімкі зміни інформаційно-комунікаційної інфраструктури призвели до того, що суспільство висуває нові вимоги до шляхів отримання й передачі знань, і тієї ролі, яку відіграє людина в цих процесах. Одним з актуальних напрямів реформування сучасної системи освіти є системна інтеграція інформаційних і комунікаційних технологій в освітній процес і в інформаційно-освітнє середовище.

Проблемам використання інформаційних і комунікаційних технологій в освітньому процесі, проектуванню інформаційно-освітнього середовища присвячені дослідження науковців (Д. Гагаріна, Я. Галета, Н. Гунько, А. Гуржій, Р. Гуревич, Т. Єщенко, М. Жалдак,